

اهالی «پایین‌خیابان» از مشکلات این منطقه به سی‌امین «تربیون محله» خراسان‌رضوی می‌گویند

بلا تکلیف میان بافت فرسوده و سازه‌های مدرن

اعلام قبلی در همین صفحه، چند نفر از ساکنان این منطقه، سر قرار با تربیون محله حضور داشتند و منتظر ما بودند تا از مشکلات و کمی و کاستی‌های محله‌شان بگویند. تربیون محله این هفته را جمعی از مدیران شهری در این منطقه ناامن همراهی می‌کردند تا به شکل حضوری، ضمن گشت و گذار در محله، پاسخ‌گوی گله‌های مردم باشند.

گزارش: فرزانه غروب‌ی | عکس‌ها: میثم دهقانی | «پایین‌خیابان» شامل ۹ محله است که در منطقه ثامن شهر داری مشهد قرار گرفته و از آن فضاهاایی است که میان بافت فرسوده و تاریخی و ساخت‌وسازهای مدرن گیر افتاده. سی‌امین تربیون محله خراسان‌رضوی، به سراغ این منطقه که بخشی است از چندین محله رفته و پای حرف‌ها، دغدغه‌ها و گله‌های ساکنان این محله‌ها مثل «باغ حسن‌خان»، «کشمیری‌ها» و «راد» نشسته است. به واسطه

یاد شهدای محله همواره با ماست

یکی از ساکنان محله به نکته جالبی اشاره می‌کند: «یکی از خوبی‌های این محله که باعث باش از شهرداری تشکر می‌کنیم، فضا سازی هنرمندانه و مزین کردن دیوارهای منطقه به پرتره شهدایی است که این محله در طول انقلاب و سال‌های دفاع مقدس، در راه حفظ عقیده و خاک و وطن تقدیم کرده.»

● «مهدی دانشمند» معاون فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن هم در این باره می‌گوید: «در منطقه ثامن، ۳۶ هزار مترمربع نقاشی‌دیواری داریم تا یاد و نام شهدای این محله، از جمله «شهید حسین رکابی»، «شهید علیرضا اقدسی» و «شهید غلامحسن نهانی» زنده نگه داشته شود.»

از منطقه «پایین‌خیابان» بیشتر بدانیم
مشهد تا پیش از این که به شکل فعلی گسترش یابد، در سال‌های دور به محله‌های محدودی تقسیم می‌شد که یکی از بزرگ‌ترین و وسیع‌ترین محله‌ها، «پایین‌خیابان» بود. «پایین‌خیابان» در امتداد ضلع شرقی «خیابان چهارباغ» که به فرمان شاه عباس صفوی از غرب به شرق کشیده شده بود، شکل گرفت. این بخش از خیابان چهارباغ در گذر زمان، به نام‌های گوناگونی نزد مردم مشهد شناخته می‌شد اما برای قدیمی‌های مشهد، همچنان «پایین‌خیابان» آشنا ترین نام این محدوده از شهر است. «پایین‌خیابان» که یک دوره «صفوی» نام‌گذاری شد، بعد از انقلاب اسلامی نام «نواب صفوی» بر خود گرفت، منتها برخی مشهدی‌های قدیمی به آن «تسه‌خیابون» هم می‌گویند. وجه تسمیه «پایین‌خیابان» این است که این خیابان در دوره صفوی، از بالا به پایین کشیده شده و به دروازه‌ای به نام «پایین‌خیابان» ختم می‌شد که امروز تبدیل به میدان‌ای با نام «عبداللّه» شده است. این میدان یک دوره هم، «میدان اعدام» نام داشت که محل به‌دار کشیدن محکومان بود.

یادها و نام‌های پایین‌خیابان

هر محله و منطقه شهر، چهره‌هایی دارد که چه در طول حیات و چه بعد از وفات، افتخار و مایه مباهات مردم آن محله هستند و یاد و نام و خاطرات‌شان، جزئی از هویت آن محله به حساب می‌آید. مردم منطقه پایین‌خیابان، رسم خوشایندی برای حفظ و گرامی‌داشت یاد این چهره‌ها شامل شهدا، نیکوکاران، ورزشکاران، علما، خطیبان و افتخارآفرینان خوشنام محله دارند: آن‌هم ثبت و نگهداری عکس و تصویر فرد، در موزه دست‌ساز و مجموعه غنی و دیدنی عکس محله است که در مسجد «معدیان» نگهداری می‌شود.

شهرداری یا خودش املاک و اراضی منطقه را متصفانه بخرد، یا اجازه خرید و فروش بدهد

«واحدی» یکی از ساکنان قدیمی و شناخته شده منطقه پایین‌خیابان اولین نفری است که با تربیون محله حرف می‌زند و می‌گوید: «یکی از مهم‌ترین مشکلات ساکنان باقی‌مانده این منطقه، بلا تکلیفی اراضی پایین‌خیابان است. به این معنی که مسئله خرید و فروش املاک و اراضی آن در هاله‌ای از ابهام است و ما، بین زندگی در بافت فرسوده محله و فروش و کوبیدن املاک و ساخت‌وسازهای مدرن، سرگردان مانده ایم.» «بامشکی» از دیگر ساکنان محله هم، ضمن تایید حرف‌های همسایه‌اش، ادامه می‌دهد: «بیشتر ساکنان این منطقه از یک سو به دلیل نزدیکی و دسترسی راحت به صحن و سرای حرم مطهر امام‌رضاع(ع) و از سوی دیگر، دلبستگی و وابستگی به محله‌ای که امروز‌شان را به گذشته و خاطرات آبا و اجدادی‌شان پیوند می‌دهد، برایشان سخت است از این جا دل بکنند. منتها فرسودگی بافت و کمبود امکانات رفاهی و ساخت‌وسازهای مدرن، باعث شده ترغیب شوند از این محله کوچ کنند. ۴۰ سال است که شهرداری، به دلیل اجرای طرح‌های توسعه و به‌سازی بافت فرسوده اطراف حرم مطهر رضوی که شامل این منطقه هم می‌شود، اجازه خرید و فروش املاک و اراضی این محله را به مالکان و ساکنان نمی‌دهد. طبیعتاً تعداد زیادی از مالکان، سال‌ها قبل ملک و زمین‌شان را با همان قیمت پیشنهادی شهرداری فروخته و از این محله رفته‌اند اما تعداد دیگری هم مثل ما، به این دلیل که حس می‌کردند قیمت‌گذاری شهرداری متصفانه نیست یا به دلایل دیگری، مانده ایم اما از آن‌جا که این منطقه از امکانات کافی برخوردار نیست، دوست داریم جابه‌جا شویم. ای کاش شهرداری اراضی را بخرد و این محله را به سروسامان دهد و قیمت واقعی به مالکان پیشنهاد بدهد و اگر نمی‌خواهد نمی‌تواند بخرد، حداقل اجازه فروش به غیر را بدهد تا ما هم بعد از سال‌ها، تکلیف‌مان مشخص شود. الان خیلی از کسبه بازار رضا مشتاق هستند که املاک و اراضی این منطقه را به عنوان انبار برای اجناس‌شان، با قیمت‌های میلیاردی بخرند.»

با قیمت‌های کارشناسی شهرداری دیگر نمی‌توانیم هیچ‌جای شهر خانه بخریم

«امیری» از اهالی منطقه پایین‌خیابان، در ادامه بحث مشکلات خرید املاک و اراضی این منطقه توسط شهرداری، گله‌ای می‌کند و می‌گوید: «قیمت‌هایی که کارشناسان شهرداری بر املاک و زمین‌های این محله می‌گذارند، واقعی و متصفانه نیست. قیمت‌هایی که به گونه‌ای باشد که وقتی مالکان، خودشان را اراضی به فروش و رفتن می‌کنند، بتوانند در نقطه دیگری از شهر با همان پول، یک خانه بخرند و مشکل‌شان حل شود اما عملاً این اتفاق نمی‌افتد.» «سلحشور» هم که از قدیمی‌های پایین‌خیابان است، با تایید هم‌محله‌ای‌اش می‌گوید: «با پرس و جو متوجه شدیم قیمت‌های کارشناسی شهرداری که بر روی املاک و اراضی ما در این محله می‌گذارد، مطابق با ارزش واقعی املاک نیست و خیلی پایین‌تر از قیمت واقعی است. به همین دلیل، خیلی از ساکنان، اراضی به فروش املاکشان به شهرداری نیستند، چون می‌دانند وقتی ملک و زمین‌شان را بفروشند، دیگر نمی‌توانند با آن پول سرنه‌ای برای خودشان تهیه کنند.»

● معاون فنی و اجرایی شهرداری منطقه ثامن، در این باره می‌گوید: «قیمت گذاری‌های شهرداری توسط کارشناسان صورت می‌گیرد. یک کارشناس از سوی شهرداری و یک کارشناس به انتخاب مالک که اصطلاحاً «مرضی الطریق» باشد. حتی سعی شده است انتخاب هر دو کارشناس به عهده مالک باشد تا این حرف و حدیث‌ها پیش نیاید. منتها مشکلی که وجود دارد، این است که گاهی یک ملک چندین ورثه دارد و طبیعتاً دوست دارند ملک و زمین‌شان را قیمتی بالاتر از ارزش واقعی به فروش برسد تا سهم بیشتری دریافت کنند که این امکان ندارد.»

نبود پارکینگ، معضل تکراری منطقه

در ادامه گشت و گذار تربیون محله و مدیران شهرداری منطقه در «پایین‌خیابان» و گپ و گفت با ساکنان این منطقه، آقای «مدق» به معضل نبود پارکینگ در منطقه اشاره می‌کند و می‌گوید: «این منطقه یک فضای زائرپذیر و پررفت و آمد و شلوغ است که به نسبت جمعیت ساکن و شناور، تعداد پارکینگ‌های آن بسیار کم است. زائران به ناچار، خودروهایشان را در کوچه‌ها و جلوی در منازل و مغازه‌ها پارک می‌کنند که باعث اذیت ساکنان محله می‌شود و دیگر فضایی برای پارک خودروی خود اهالی باقی نمی‌ماند.» «معمدسی» از کاسبان پایین‌خیابان هم که ۲۰ سال است در این محله به شغل پارچه‌فروشی مشغول است، با تایید این موضوع ادامه می‌دهد: «نبود پارکینگ در این منطقه، یک مشکل جدی و اساسی است که ساکنان و کسبه، هر روز با آن روبه‌رو هستند و باید برای حل آن فکری شود.»

● «جعفریه» رئیس اداره حمل و نقل و ترافیک شهرداری منطقه ثامن توضیح می‌دهد: «در سطح منطقه ثامن، شش هزار جای پارک خودروی مدیریت شده وجود دارد که دارای ورودی و گیت و نگهبان است که شامل پارکینگ‌های روباز، طبقاتی و پارکینگ‌های حرم مطهر رضوی است. منتها احداث پارکینگ در دستور کار بلندمدت شهرداری منطقه قرار دارد و برای به‌کارگیری پارکینگ هتل‌ها و هتل آپارتمان‌ها برای رفع نیاز مردم، فارغ از این که مسافران هتل هستند یا نه تلاش می‌کنیم.»

● «سید فرهاد حجازی» مشاور شهردار و معاون فنی و اجرایی شهرداری منطقه ثامن که در تربیون محله همراهی‌مان می‌کند، در پاسخ به این گله‌ای توضیح می‌دهد: «در این خصوص، حق با اهالی است. هم اکنون ما برای خرید و تملک اراضی این منطقه جهت به‌کارگیری برای بازگشایی رهاغ پردیس، بازگشایی معابر و خیابان‌ها و اجرای زیرساخت فضا‌های سبز و پارکینگ، به حدود سه هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان بودجه نیاز داریم. در اردیبهشت سال ۹۷ با حضور رئیس‌جمهور، قرار بر این شد که با همکاری شهرداری مشهد، در خصوص تأمین منابع مالی اجرای این طرح‌ها اقدام شود تا طی سه سال آینده بتوانیم خرید و تملک و اجرای طرح‌ها را به اتمام برسانیم و مردم از این بلا تکلیفی درآیند و تلاش می‌کنیم که این اعتبار را تأمین کنیم.»

گشت شبانه‌روزی برای جمع‌آوری متکدیان

یکی از کسبه منطقه پایین‌خیابان که به کار فروش زعفران مشغول است، با اشاره به افزایش چشمگیر متکدیان در این منطقه، می‌گوید: «در این منطقه، چیزی که خیلی به چشم می‌آید و طبیعتاً از آزاردهنده‌است و برای وجهه محله هم خوب نیست، تعداد زیاد متکدیان است. من از صبح هم به فروشگاه می‌آیم تا بعد از ظهر، حداقل به ۲۰ متکدی پاسخ می‌دهم و کمک می‌کنم. ای کاش شهرداری منطقه برای جمع‌آوری این متکدیان، چاره‌ای می‌اندیشید.»

● «پیمان عزیزی» معاون خدمات و محیط زیست شهری منطقه ثامن، در این باره می‌گوید: «ما تنها منطقه شهرداری هستیم که به صورت شبانه‌روزی، اکیپ جمع‌آوری متکدیان داریم و میانگین جمع‌آوری متکدیان در این منطقه، حداقل هفت نفر در روز است. سال گذشته بیش از ۱۵۰۰ متکدی را جمع‌آوری کردیم و تحویل دادیم. امسال هم تعداد چشمگیری را بارعایت‌شان و کرامت‌انسانی و بدون برخورد فیزیکی جمع‌آوری کردیم و تلاش می‌کنیم که این موضوع را مدیریت کنیم.»

فضای سبز منطقه به نسبت ساخت و سازها کم است

«ساجدی» از دیگر ساکنان محله به کمبود فضای سبز در منطقه پایین‌خیابان، به نسبت میزان بالای ساخت و ساز و بافت مترکم محله اشاره می‌کند و می‌گوید: «همان‌طور که می‌بینید، در این منطقه ساخت‌وساز هتل و هتل آپارتمان برای اسکان زائران و مسافران بسیار زیاد است ولی دریغ از فضای سبز و پارک و بوستان و گل و درخت، چرا شهرداری برای توازن این دو فضا، کاری نمی‌کند؟»

● «حمید رستگار» رئیس اداره فضای سبز شهرداری منطقه ثامن که یکی دیگر از مدیرانی است که با تربیون محله همراه شده، در پاسخ به دغدغه این شهروند، توضیح می‌دهد: «ما حواس‌مان به ایجاد این توازن هست و برای تأمین فضای سبز این منطقه، با توجه به جمعیت ساکن و متغیری که به دلیل نزدیکی به بارگاه منور رضوی در این محله رفت و آمد دارند، تا امروز بیش از ۱۰ هکتار فضای سبز با استفاده از درختان بزرگ و کهن سال ایجاد کردیم و بیش از چهار هزار مترمربع باغ‌بام برای افزایش سرانه فضای سبز در این منطقه به‌وجود آمده. ضمن این که از هر فضا و فرصتی مثل ایجاد «رهاغ» برای افزایش فضای سبز این منطقه، بهره خواهیم برد.»

ترافیک هر روز منطقه، آزاردهنده است

خانم «پار احمدی» از کسبه منطقه از ترافیک و شلوغی، به عنوان یکی از مشکلات مهم محله یاد می‌کند و می‌گوید: «ترافیک چهارراه نواب صفوی، عصرها آن قدر متراکم می‌شود که هر روز حداقل ۴۰ دقیقه معطل می‌شویم. از سمت میدان شارسنان به سمت چهارراه نواب صفوی هم که حرکت می‌کنیم، باید مدت بسیار طولانی پشت چراغ قرمز و ترافیک بمانیم. آیا ترافیک این منطقه را نمی‌توان کنترل و مدیریت کرد؟»

● «سید محمدحسین جعفریه» رئیس اداره حمل و نقل و ترافیک شهرداری منطقه ثامن در پاسخ به گله‌ای خانم پار احمدی که گله‌ای دیگر اهالی منطقه هم هست، می‌گوید: «کلیه محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های ترافیکی اطراف حرم مطهر رضوی، در اختیار پلیس راهور است که البته با شهرداری منطقه و سازمان ترافیک، هماهنگ است. در ایام تعطیلات تابستان و اوج سفر زائران و رونق زیارت هم ترافیک اطراف حرم، متراکم‌تر است. منتها اساساً منطقه ثامن، یک منطقه عابر‌محورو پیاده‌مدار است و باید در بلندمدت تمام امکانات در اختیار عابران قرار گیرد. این هدف، مقدماتی دارد که در حال آماده‌سازی است مانند احداث پارکینگ‌های حاشیه‌ورودی طرح و تمهیدات حمل‌ونقل عمومی که آن‌شاء... به‌زودی تکمیل می‌شود تا ترافیک کم‌وآرامش اهالی و عابران و زائران تأمین شود.»

تداخل منفی

دلیل گرانی میوه و تره‌بار محله

«سلحشور» از ساکنان قدیمی محله معتقد است: «بر قیمت میوه و تره‌باری که در این منطقه عرضه می‌شود، نظارتی نیست. مثلاً ما باید هلو را که قیمت معمول آن کیلویی هشت هزار تومان است، از مغازه‌های این محله به قیمت ۲۰ هزار تومان بخریم. قیمت خوراکی‌ها و مواد غذایی این منطقه، کنترل نمی‌شود و گاهی تا سه برابر قیمت واقعی فروخته می‌شود.» «امیری» هم از دیگر اهالی پایین‌خیابان، می‌گوید: «تعداد فروشگاه‌های مواد غذایی مثل نانوا‌یی و سوپرمارکت در این محله خیلی کم است و بیشتر رستوران و کافی‌شاپ وجود دارد که قیمت‌هایشان خیلی زیاد است.»

● «حسین مصدق» رئیس اتحادیه میوه و تره‌بار مشهد در این باره پاسخ می‌دهد: «در منطقه ثامن متأسفانه با مسئله تداخل منفی روبه‌رو هستیم و بیشتر تخلفات از جانب همین واحدها صورت می‌گیرد. بیشتر فروشگاه‌ها خوار و بارفروشی هستند که در کنار آن، میوه و تره‌بار هم عرضه می‌کنند. یا مثلاً مغازه فروش ابزار است اما میوه هم می‌فروشد و بالطبع نظارت بر چنین فعالیتی، بر عهده اتحادیه‌ای که پروانه کسب صادر کرده و همچنین بازرسی اصناف است. براساس بند الف ماده ۲۸ قانون نظام صنفی، در صورتی که واحدهای صنفی به شغل یا مشاغل دیگر، غیر از آن چه در پروانه کسب قید شده یا کمیسیون نظارت مجاز شمرده، مبادرت ورزند، به‌طورموقت از یک هفته تا شش‌ماه تعطیل می‌شوند اما چون اجرای این ماده زمان‌بر است، بازدارندگی کافی ندارد و نتیجه، شریاطی می‌شود که می‌بینید.»

به نقل از روابط عمومی شهرداری منطقه ثامن

همین امروز ۲۱ شهریور ماه، محله «پروین اعتصامی»

امروز ۲۱ شهریور ماه، تربیون محله‌ای‌ها هم‌امان مردم محله «پروین اعتصامی» واقع در منطقه ۷ شهرداری مشهد هستند. اهالی محترم این محله می‌توانند ساعت ۱۱ صبح، حوالی پروین اعتصامی ۲ منتظرمان باشند تا مشکلات و کمبودهای محله‌شان را بشنویم و انعکاس دهیم.